

ČASOPIS nejen PRO ČESKÉ DĚTI ŽIJÍCÍ V ZAHRANIČÍ

Korajánek

Červenec/Srpen 2018

Téma: Divoké šelmy

Vzpomínáte na Azurku, holčičku s modrými vlasy? Na stránkách časopisu *Krajánek* jsme se s ní a jejím největším přáním seznámili vloni na podzim. A nyní bych vám ráda představila novou knížku Martiny Moriscoové **Lumprlík a Pamprlík**. Jedná se o soubor dvanácti nezávislých povídek o dvou bratřech. Stejně jako knížku o Azurce i *Lumprlíka a Pamprlíka* ilustrovala sama autorka, maminka krajánků, jako jste vy, kteří žijí v Římě a navštěvují tam českou školu.

Nevěděla jsem, co pro vás vybrat – lov dinosaura, jak šli na Komix, jak točili film... Nakonec jsem si vybrala pohádku **O čertovi, co musel chodit do školy**. A víte proč? Protože k ní pro vás mám bonus! Letní číslo *Krajánka* je speciální a snese i nějakou přílohu navíc. Omalovánkou s čertem a vodníkem můžete vyplnit třeba deštivé dny, volné chvíle na dece u vody nebo na zahradě u babičky.

O ČERTOVI, CO MUSEL CHODIT DO ŠKOLY

Pohádka pro Lumprlíka s Pamprlíkem

V čertovské škole se čertíci učí. Ne tak moc jako obyčejné děti, školáčci, ale učí se. Jenom tak asi od dvanácti do jedné, zato ale každý den. I v neděli! Řekli byste si, že jeden čert tam ani nemusí, ale to byste se pořádně mýlili. Čertovská škola je povinná pro všechny čertíky od šesti až do šestnácti let! A kdo do školy nepřijde a chodí za školu, ten bude mít velikánské popotahovačky se samotným pánem pekel, Luciferem!

Čertík Barnabáš do školy taky musí, ale zrovna dnes se mu moc nechce. Proto se šourá pomalu kolem rybníka. Vtom si ho všimne vodník Kapička a hned si z něho začne utahovat: „Ty musíš dnes do

školy? Jé, to se nemáš, Barnabáši! Já nemusím, heč! My vodníci do školy nechodíme.“

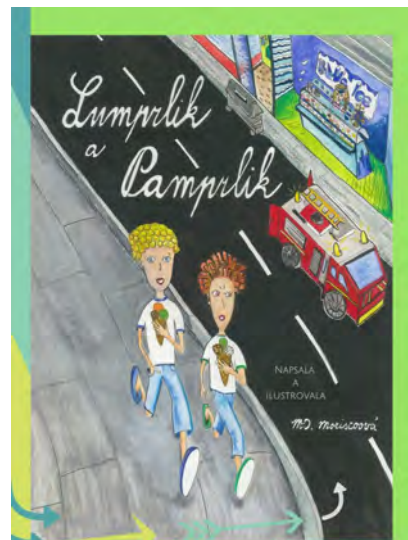
„No a co má být!“ povídá mu na to

Barnabáš, „zase musíte dělat jiný věci, a to docela ošklivý. Topíte lidi! My je jenom trestáme, a to je něco úplně jiného. Utopit můžeš, koho si zamaneš, ale potrestat můžeš jenom toho, kdo je zlý nebo něco zlého provedl.“

Na to, abys rozeznal zlé od dobrého, musíš být študovanej! To není jen tak...“

Přestože čertova odpověď byla přinejmenším studovaná, ne-li přímo učená, a věděl, proč se do školy musí, stejně se mu tam jít nechtělo. A Kapička jako by to tušil.

„A co kdybys tam dneska nešel?“ ...

Martina D. Moriscoová:
Lumprlík a Pamprlík.

Nakladatel: Martin Koláček - E-knihy jedou, 2018 (http://eknihyjedou.cz/lumprlik_a_pamprlik). Zakoupit lze např. na Martinus (<https://www.martinus.cz/?ultem=304115>) a Kosmas (<https://www.kosmas.cz/knihy/241246/lumprlik-a-pamprlik/>). V tištěné verzi zde: <http://www.stahuj-knihy.cz/stahujknihy/eshop/0/0/5/1225-Martina-D-Moriscoova-Lumprlik-a-Pamprlik>.

Konečně je tady!

Další speciál plný zajímavostí, kvízů, rébusů, hádanek a spousty dalšího. V tomto čísle Krajánka na vás čeká dvojitá porce informací a zábavy.

Budeme hodně cestovat a objevovat. Vydáme se spolu do světa šelem a dozvíme se, jakým zvířetem by se Krajánci rádi stali. Podíváme se, jak je to s vodou a její spotřebou. Naučíme se orientovat v přírodě, dozvíme se něco o turistických značkách, ale i to, jak Lichtenštejnové ke jménu přišli.

Navštívíme spolu stát pyšníci se mnohými nej: Švýcarsko – úchvatnou zemi hor, ledovců, jezer, skal, lesů a alpských pastvin. Pak se vydáme přes oceán až na východní pobřeží USA, kde leží město držící spoustu prvenství mezi americkými městy, pojmenované po prvním americkém prezidentu – hlavní město Spojených států amerických Washington, D.C.

Až vám z toho cestování vyhládne, vyzkoušíme nové recepty a pak se začteme do dalších příběhů Letadélka Juráška a našeho oblíbeného Knedlíka.

Tak začněte listovat a hurá za dobrodružstvím!

Váš Krajánek

Krajánek

ČASOPIS nejen PRO ČESKÉ DĚTI ŽIJÍCÍ V ZAHRAŇICÍCH
Červenec/Srpen 2018 Téma: Divoké šelmy

Redakce: Kateřina Balunová, Mirka Bartušková, Radka Čelik, Marta Daeuble, Zuzana Dawson Kocourková, Lenka Delgado, Adéla Economou Krubnerová, Michaela Enžlová, Lucie Hladká, Ivana Kačmaz, Kristýnka a Lenka Kanellia, Anna Karamantzani, Hana Katzourakisová, Jiřina Klířová, Lucie Krameriusová, Svatava Lélová, Jana Schulzová, Dagmar Straková, Zdeňka Strigaro, Eva Voortman Šimánková, Marie Švédová, Milada Umlauf, Zuzana Ventriglia

Externí spolupráce: Mirek Vostrý, Marek Zajac

Jazykové korekce: Ivana Bilošová, Zuzana Dorogiová, Tereza Mikulášková, Kristýna Vávrová

Titulní strana: Adéla Economou Krubnerová

Ilustrace: Marta Daeuble, Adéla Economou Krubnerová, Zuzana Krutá, Zdeňka Strigaro

Grafická úprava: Radka Čelik, Marta Daeuble, Zuzana Dawson Kocourková, Adéla Economou Krubnerová, Zuzana Krutá, Ivana Kačmaz, Zdeňka Strigaro, Linda Yurdakul Audyová

Kontakty: Athény czechathenscommunity@gmail.com, Brisbane milada.umlauf@gmail.com, Brusel krajaneck@csbh-brusel.be, Deventer info@talencentrumaandijssel.nl, Frankfurt info@dt-kubik.de, Istanbul krajaneck@krajaneistan-bul.cz, Lyon contact@franco-tcheque-lyon.fr, Madrid ceskaskolamadrid@hotmail.com, Milán krajaneck.milano@seznam.cz, SAE mgrklirnova@seznam.cz

casopiskrajaneck@gmail.com
www.facebook.com/casopiskrajaneck
<https://issuu.com/casopiskrajaneck>
© Češi a Slováci v Istanbulu

Obsah

2	Propagace	Lumprlík a Pamprlík
3	Úvodník	Červencovo-srpnový speciál
4-5	Téma	Divoké šelmy
6-7	Krajánek na cestách	Vítejte ve Švýcarsku
8-9	Putování za chutěmi	Švýcarský Butterzopf
10-11	Krajánek na cestách	Washington, D.C.
12-13	Putování za chutěmi	Mac and Cheese
14-15	U krajánků	Kterou šelmou bys chtěl být?
16-17	Volnočasovky	Křížovky, rébusy, osmisměrky
18-19	Hrátky s češtinou	Která slabika chybí?
20-21	Pověsti a legendy	Jak přišli Lichtenštejnové ke jménu
22	České stopy	České turistické značky
23	Volnočasovky	Rudolfova hádanka
24-25	Krajánkův kalendář	Červencové a srpnové významné dny
26	Zpívánky	Když tygr jede do Paříže
27	Řídky	Pět minut v Africe
28	Veselá stránka	Hádky a vtipy
29	Volnočasovky	Souhvězdí
30-31	Tábornický speciál	Prázdninová dobrodružství
32-33	Krajánkova knihovna	Řez kočkou
34-35	Čtení na pokračování	Letadélko Jurášek
36-39	Hrátky s přírodou	Rys ostrovid
40-41	Krajánkovo tvoření	Recyklománie
42	Volnočasovky	Prázdninový kvíz
43-46	Svět kolem nás	Voda
47-48	Komiks	Knedlík
	Příloha 1	Knedlíkovo pexeso
	Příloha 2	Omalovánky

Divoké šelmy

Divoké šelmy – líbí se nám velmi! A jakpak také ne. Odmalinka listují děti i s rodiči obrázkovými knížkami a v nich se učí rozpoznávat první zvířátka a reprodukovat jejich zvuky. To byste nevěřili, kolik je v těchto knihách pro nejmenší nejrůznějších šelem. Velké, malé, tlusté, tenké, pruhované, chlupaté, zubaté... Člověk, zejména ten malý, dítě, na nich doslova může oči nechat!

Mezi šelmy řádíme například lva, který si vysloužil přezdívku král zvířat. Patří sem i roztomilý stále se tlapkami ve vodě ráchající medvídek mýval, chechtavá

hyena či sprinter gepard, který je nejrychlejším suchozemským zvířetem na světě. Mezi šelmami bychom mohli hledat a najdeme také Vydrýska i medvědy Vojtu, Kubu a Matěje, které třeba znáte z českých večerníčků. Možná vás překvapí, že se do rodiny šelem řadí i lachtan s roztomilým kukučem nebo mořský kuň chodící po zubech (což není nikdo jiný než majestátní mrož v českém překladu latinského názvu).

Šelmy, jak je vidět, jsou na druhy velmi bohatou a různorodou skupinou živočichů. A co je všechny spojuje? Taková typická šelma je masožravec a lovec na slovo vzatý, přírodou k lovu vhodně vybavený. Bývá mrštná a rychlá, v tlamě

Emma, Milán

skrývá ostré zuby a na tlapách ostré drápy. Někdy i mazaně vysouvací a zasouvací. Má vynikající čich, výborně slyší a vidí. Mnohdy je oko uzpůsobeno tak, že vidí i za tmy.

Když jsme si tak pěkně popsali šelmy, slušelo by se říci i něco o tom, kde je (kromě zoologické zahrady) můžeme potkat. Divoké šelmy rozhodně v divočině. To je oblast, kde člověk ještě za svého mnohdy nešetrného a bezohledného chování k přírodě nestihl postavit města, továrny, dálnice a další vymoženosti. Čím dál častěji se ovšem s původně divokými šelmami setkáváme i v blízkosti lidských obydlí. To protože tam hledají snadno dostupnou potravu. Takže po-

Francesca, Frankfurt nad Mohanem

Vašík, Istanbul

zor, až budete v blízkosti divočiny, dobře se rozhlédněte, než vyjdete z domu, aby u blízké popelnice zrovna nečmuchal medvěd grizzly!

A když jsme u míst výskytu šelem, kdo pak má, děti, nějakou šelmu doma? Samozřejmě ne divokou, ale ochočenou, domácí! Možná ani netušíte, že mnoho z vás chová šelmu psovitou z rodu vlků! Asi se vám to nezdá, ale když se vás zeptám, kdo má doma psa, hodně rukou vyletí nahoru. No ano, pes domácí je zdomácněným a trochu pozměněným vlkem. Vlci a psi mají spoustu společného, patří dokonce do stejného rodu a dalo by se říci, že jsou vlastně bratřenci. Jeden divoch a druhý mazlík. Další doma hýčkanou šelmou je kočka, příbuzná pruhovaného tygra i skvrnitého levharta. A kdo ji má doma, možná potvrdí, jak divoká může být i ta domácí! Když se houpe na zácloně...

Jako jsme se od lvů a lachtanů dostali k pejskům a kočičkám, z divočiny se velice snadno můžeme přenést do domovů a nebude to tak velký skok. Ptáte se proč? No protože doma to taky může někdy být pěkná divočina. V přeneseném

slova smyslu. Přiznejte, děti, že umíte taky někdy pořádně divočít? Hrát si divoce, skákat, křičet, výskat, povykovat, vyvádět, hulákat, skotačit, hopsat, lítat, křičet, řvát...

A protože jsou před většinou z vás – školních dítek – zrovinka prázdniny a nemusíte nějakou dobu sedět ve škole u učení nebo doma u úkolů, je čas na trochu divočení jako stvořený! Budete mít jistě příležitost podivočit si na zahradě, na táboře, na chalupě, na dvorku, v lese...

Přejeme vám s Krajánkem pěknou divočinu, tedy prázdniny, a opravdové divoké šelmy si přeci jen raději držte kousek od těla!

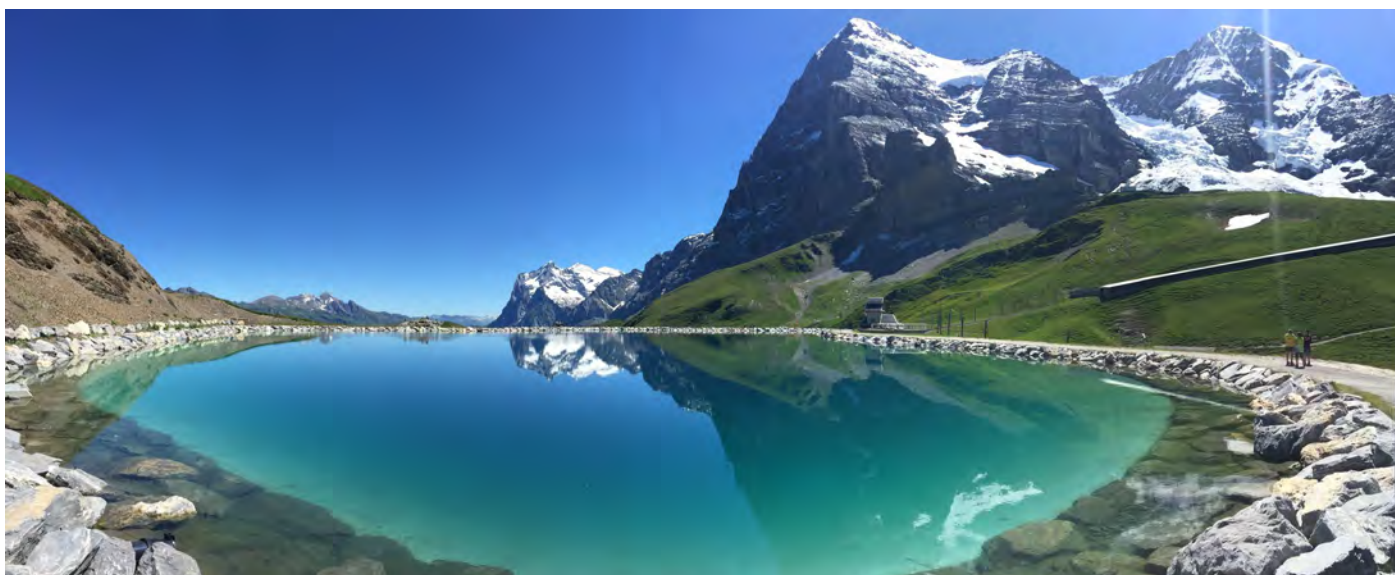

Francesca, Frankfurt nad Mohanem

Vítejte ve Švýcarsku

Nejvýše položený evropský stát, největší evropský vodopád, nejstrmější zubačka světa... Dnes spolu navštívíme zemi pyšníci se mnohými nej... Švýcarsko – úchvatná země hor, ledovců, jezer, skal, lesů, alpských pastvin, sousedí s Itálií, Francií, Německem, Rakouskem a Lichtenštejnem. Řadí se k nejbohatším státům světa, je rozdělena na 26 kantonů a hovoří se zde čtyřmi jazyky: německy, francouzsky, italsky a rétorománsky. Velká část obyvatel však mluví dialektem vycházejícím z němčiny – **Schwyzerdütsch**.

Naše dnešní putování začneme v regionu **Jungfrau**, jež byl v roce 2001 zapřán do seznamu UNESCO.

Do kraje tří charismatických hor s nádechem doby ledové se vypravíme vlakem po **nejvýše položené železnici v Evropě**. Úžasné železniční dobrodružství umocní dlouhých 8 kilometrů vnitřkem hory Eiger (3 970 m) – pro horolezce legendárním vrcholem. Konečná stanice na Jungfrauojoch je vytesána ve skále, takže pro dosažení po-

vrchu musíme ještě nasednout do **nejrychlejšího švýcarského výtahu**.

Z vyhlídkové terasy vědecké observatoře Sphinx uvidíme nejdelší ledovec Alp – Alteschský ledovec, vrcholy Mönch (4107 m) a Jungfrau (4158 m). Tajemnou je pak ledovcová jeskyně s hrozivým pohledem do hluboké trhliny a se zajímavými modře nasvícenými ledovými sochami. Ve skalním areálu můžeme i uprostřed léta sáňkovat a užívat si zimních radovánek.

Pilatus (2128 m)

Obří hora Pilatus se tyčí nad městem Luzern a je opředena řadou legend. Podle té nejznámější zde zahynul Pilát Pontský – jeho tělo bylo svrženo do temného jezera a od té doby tu strašil jeho duch. Na hoře prý žili i draci. Místní se sem po dlouhá léta báli, a to až do konce 16. století, kdy na horu vystoupil luzernský kněz se svou skupinou. Pilatus vysvětil a kletbu zrušil. Od té doby si Švýcaři lámali hlavu, jak se co nejkratší cestou dostat na vrchol, až vznikl světový unikát – **nejstrmější zubačka** – jejíž sklon je místy až 48 %.

Luzern – město mostů

Charakteristické pro Luzern jsou především legendární kryté dřevěné mosty, v létě vyzdobené záplavou květin. **Nejstarší zakrytý dřevěný most na světě** (Kapellbrücke) s vodní věží a Most vetešníků (Spreuerbrücke) spojují Staré město s Novým. Mosty pocházejí ze čtrnáctého a patnáctého století a jejich trojúhelníkové malby pod střechou lákají turisty z celého světa. Ačkoli jeden z mostů téměř úplně zničil požár v devadesátých letech, podařilo se jej znovu vystavět do původní podoby a zachránit i třicet originálních maleb. Poloha mezi jezerem a horami (Pilatus a Rigi) činí Luzern obzvláště malebným.

foto: Michaela Enžlová

Věděli jste? Zubačka je strmá železniční trať se speciální kolejnici umístěnou mezi normálními kolejemi. Vozy, které po ní jezdí, jsou vybaveny speciálními ozubenými koly, které do této kolejnice zapadají a pohánějí vlak směrem vzhůru.

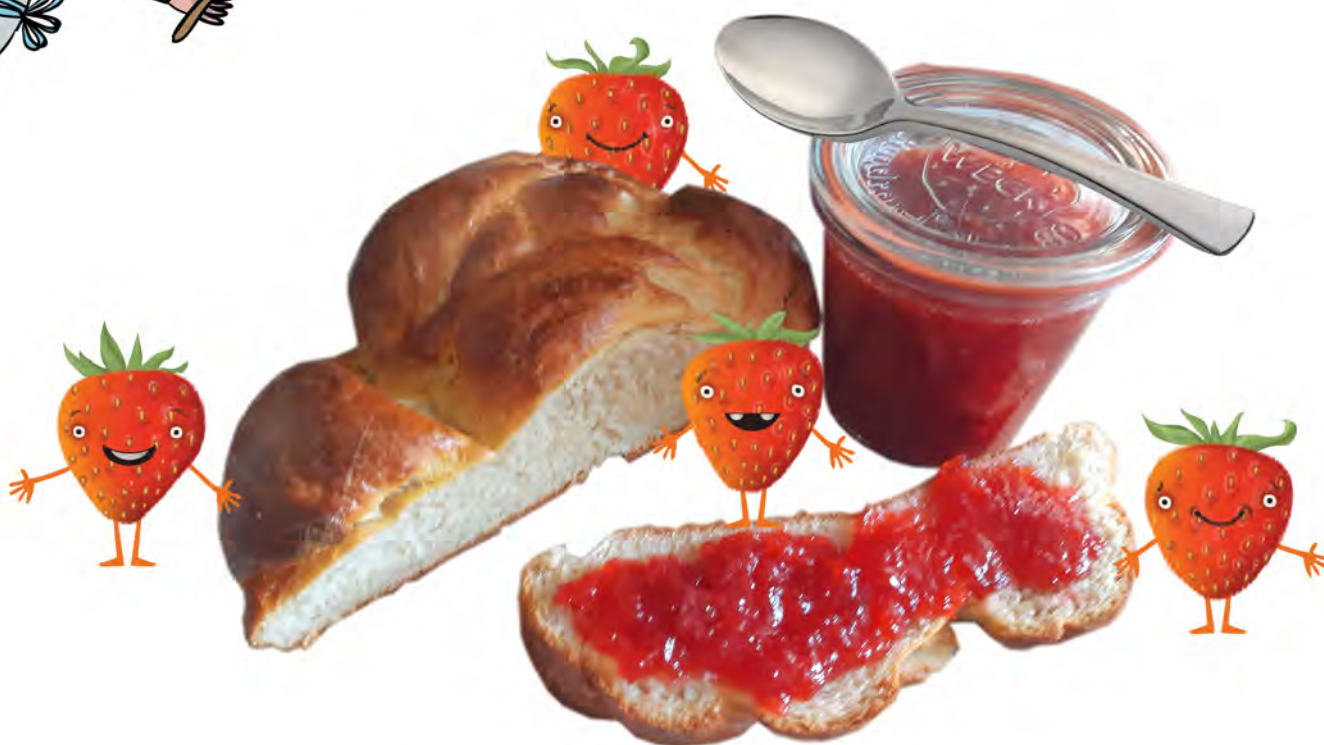

Švýcarsko je zemí, která nabízí mnohem víc, než byste možná čekali. Na své si tady přijdou nejen blázni do přírody, ale i milovníci železnic či středověké architektury. Zapomínat nesmíme ani na jídlo, protože skvělé sýry Gruyère a pravá švýcarská čokoláda jsou opravdovým zážitkem.

Švýcarský Butterzopf

Švýcaři milují dobrý chléb a jsou vynikající pekaři. V neděli si často pochutnávají na tradičním Butterzopfu, což je měkký bílý chléb ve tvaru pletence. Legenda hovoří, že jeho původ pochází z obyčeje, kdy si vdovy ustříhly vlasy zapletené do copu a pohřbily je se svými muži. Později začaly pohřbívat chleba v tomto tvaru namísto vlasů. Tento chléb je znám ve Švýcarsku již od poloviny 15. století. A i když nejste Švýcaři, legendární švýcarský Butterzopf si můžete snadno upéct i vy.

Budeme potřebovat

- 400 g hladké mouky
(ve Švýcarsku se prodává i speciální mouka Zopfmehl)
- 60 g másla
- 250 ml mléka
- 1 polévková lžice soli
- 4 čajové lžičky cukru
- 1 kostička droždí (42 g)
- 1 vejce – na potření

Náročnost: střední

Doba přípravy:
cca 30 min (včetně pletení)
+ cca 2 hodiny kynutí
a cca 30 min pečení

1

Máslo necháme zvolna rozpustit (pozor nesmí vřít!). Přilijeme mléko. Do másla s mlékem rozdrobíme droždí, rozmícháme a necháme vzejít kvásek – počkáme, až začnou kvasnice „pracovat“.

2

Mouku, sůl a cukr dáme do mísy. Uprostřed uděláme důlek a do něj nalijeme kvásek.

3

Vypracujeme v těsto. Těsto hněteme, dokud se nepřestane lepit a uvnitř vznikají malé bubliny. Pokud je těsto moc suché, přidáme trochu mléka, pokud je příliš vlhké, trochu mouky.

4

Necháme odpočinout, dokud nevykyne na dvojnásobek (cca 2 hodiny).

5

Těsto rozdělíme na několik stejně velkých dílů a utvoříme pletenec podobný české vánočce. Splétat můžeme z pěti dílů, čtyř, tří nebo jen pouhých dvou.

6

Potřeme žloutkem a pečeme v předehřáté troubě na 180 až 200 °C cca 30 minut.

Dobrou chuť!

En guete!

Washington, D.C.

Washington, D.C. je hlavním městem Spojených států amerických, leží na severovýchodě mezi státy Maryland a Virginia, na břehu řeky Potomac. Místo pro něj vybral první americký prezident George Washington, po kterém je pojmenováno. Zkratka „D.C.“ (District of Columbia), která se za názvem města uvádí, značí oblast hlavního města. Washington je vlastně městský stát, neleží ani v jednom z padesáti států USA, aby žádný neměl výhodu.

Není to typické americké velkoměsto. Francouzský architekt L'Enfant se při návrhu města nechal inspirovat vzory starého Říma a Versailles. Určil, že žádná budova nesmí převýšit Kapitol. Tato zásada platí dodnes a nenajdete tu jediný mrakodrap. Je zde spousta parků, travnatých ploch a jezírek. Nejlepší je přijet na jaře, kdy je nejpříjemnější počasí a kdy kvetou tisíce japonských třešní sakur.

Kapitol je většinou první zastávkou turistů. Sídlí v něm americký Kongres, jehož zasedání se můžete jako diváci zúčastnit. Budova Kapitolu s charakteristickou kopulí dýchá americkou historií a prohlédnout si ji můžete zdarma, na-

víc je propojena s Knihovnou Kongresu, která obsahuje přes 100 miliónů knih a dalších dokumentů!

Od Kapitolu vede třída **National Mall**, tři kilometry dlouhá travnatá plocha, kde najdete většinu nejdůležitějších památek a muzeí. Jistě vás potěší, že je vstup do všech muzeí zdarma. Jmenujme alespoň některá. **Národní muzeum letectví a kosmonautiky**, kde se můžete podívat do kokpitu boeingu, na palubu raketoplánu, prohlédnout si vojenská letadla i vesmírný záchod. **Národní přírodovědecké muzeum** s dinosaury či živou hmyzí ZOO. Mezinárodní muzeum špionáže, kde je snad úplně všechno o tajných službách a špi-

onech. Nebo dáte přednost **Národnímu muzeu americké historie**, **Národnímu muzeu amerických indiánů** či **botanické a zoologické zahradě**?

Za návštěvu stojí celá řada památníků připomínajících nejvýznamnější americké prezidenty nebo války a jejich oběti. K symbolům města patří 169 metrů vysoký **Washingtonův obelisk**. Můžete vyjet výtahem až na jeho vrchol, odkud je nádherný výhled. Za zmínku stojí **Lincolnův památník** v budově připomínající antický chrám, **památník Thomase Jeffersona** nebo **Rooseveltův památník**, který obklopuje park s vodopády. Z válečných památní-

ků připomeňme památník padlým vojákům z druhé světové války.

Potom je tu **Bílý dům**, sídlo amerických prezidentů. Jeho nejznámější místností je oválná pracovna sloužící jako prezidentská kancelář. Prezident v Bílém domě také bydlí.

V části **Arlington** se rozkládá světoznámý národní hřbitov. Je zde pochováno více jak 300 000 amerických vojáků. Najdete zde i hroby prezidenta Kennedyho a jeho manželky.

Kousek od Arlingtonského hřbitova se nachází **Pentagon**, budova Ministerstva obrany USA ve tvaru pětiúhelníku, který se 11. září 2001 stal cílem teroristických útoků.

Z dalších washingtonských zajímavostí uveďme Fordovo divadlo, kde byl spáchán atentát na prezidenta Lincoln, mramorovou budovu Nejvyššího soudu USA, J. Edgar Hoover Building – sídlo FBI, a tak bychom mohli pokračovat dál a dál.

Pokud se rozhodnete Washington, D.C. navštívit, nudit se tu nebudete. Rovinatý terén města je jako dělaný k procházkám. K překonání delších vzdáleností slouží turistické vyhlídkové autobusy. Město je navíc vybaveno hustou autobusovou dopravou a metrem. S jídlem si lámat hlavu taky nemusíte. V nepřeberném množství restaurací můžete vyzkoušet kuchyně z různých zemí i kultur.

Mac & Cheese

Makarony se sýrem, tedy mac and cheese, patří v USA k oblíbeným jídlům, které milují děti i dospělí. Existuje velké množství obměn receptů, které se liší jak použitými ingrediencemi, tak postupem přípravy. Mac and cheese mohou být zapečené v troubě, připravené v pánvi na sporáku, nebo dokonce z hotové směsi v krabici. Sýr je často nejprve vmíchán do bešamelové omáčky, která se pak přidává do těstovin. V našem receptu najdete kombinaci 3 sýrů pro bohatější chuť.

Náročnost: střední

Doba přípravy:
20 min
+ pečení 25 min

Budeme potřebovat

- 500 g makaronů
- 1/2 hrnku másla (asi 120 g)
- 1/2 hrnku hladké mouky
- 1 a 1/2 hrnku mléka
- 2 a 1/2 hrnku smetany na vaření
- 2 hrnky strouhaného sýru cheddar
- 2 hrnky strouhaného sýru mozzarella
- 2 hrnky strouhaného sýru Gruyère
- 1/2 lžice soli
- 1/2 lžičky mletého černého pepře
- 1/4 lžičky mleté sladké papriky

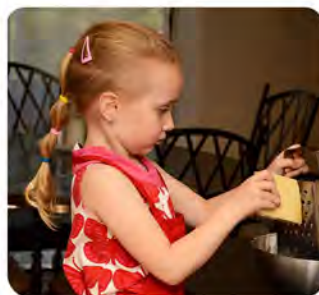
Přehřejeme troubu na 180 °C. Zapékačskou misku vymažeme trochou másla.

1

Nastrouháme jednotlivé sýry a smícháme je dohromady.

2

Mezitím si v osolené vroucí vodě uvaříme těstoviny. Necháme je vařit o 1 minutu méně, než je uvedeno na obalu, aby byly uvařené na skus nebo ještě trochu tvrdší, a scedíme.

3

Ve větší hlubší pánvi rozpustíme máslo, přisypeme hladkou mouku a připravíme světlou jíšku, která má vypadat jako velmi mokry písek.

4

Jíšku zalijeme mlékem smíchaným se smetanou na vaření, přidáme pepř, papriku a na mírném ohni chvíli provaříme.

5

Přidáme 3/4 nastrouhaného sýra a za stálého míchání vaříme, dokud se sýr úplně nerozpustí a nevznikne jemná hustá sýrová omáčka.

6

Uvařené těstoviny promícháme s připravenou sýrovou omáčkou, přendáme do zapékačské misky, posypeme zbylým nastrouhaným sýrem a dáme zapéct asi na 25 minut do přehřáté trouby. Sýr na povrchu vytvoří zlatavou kůrku.

7

Dobrou chuť!

Enjoy your meal!

KTEROU ŠELMOU BYS CHTĚL(A) JEDEN DEN BÝT?

Anička, 4 roky, Washington, D.C., USA

Chtěla bych být kočičkou, která mňouká a je mazlivá jako koťátko, ale taky umí vytasit dráčky a zařvat jako tygr.

Jan, 7 let, Wohlen, Švýcarsko

Chtěl bych být rysem, protože je vzácný a chráněný. Takže bych byl neustále v bezpečí (a brácha by si na mě nedovoloval).

Jakub, 10 let, Wohlen, Švýcarsko

Já bych chtěl být lvem, protože je to král zvířat a já bych chtěl alespoň jeden den vládnout a velet (hlavně svému mladšímu bratrově).

**Eleni, 6,5 let,
Athény, Řecko**

Bílým vlkem.

**Ada, 8 let, Nové Město
nad Metují, Česká republika**

Chtěla bych být lvem, protože je to král zvířat a tak bych měla na hlavě korunu.

**Meryem, 3 roky, Brno,
Česká republika**

Chtěla bych být jeden den tygrem, protože by se mě všichni báli!

Pablo, 4 roky, Madrid, Španělsko

Moje oblíbená šelma je dědova kočka Sandy. Loví myši a vždycky nám je nosí v zubech ukázat. Je to opravdová šelma.

Paolo, 7 let, Magherno, Itálie

Možná lvem. Líbí se mi. Je králem divočiny a chrání smečku.

U KRAJÁNKŮ

Filip, 10 let, Lyon, Francie

Chtěl bych být gepardem, protože je to nejrychlejší šelma. To by se mi hodilo v rugby, které hraju.

Simon, 11 let, Deventer, Nizozemsko

Moje oblíbená šelma je gepard, protože je strašně rychlý a má krásnou srst. Ale raději bych byl lvem, protože rád lenoší, tak jako já.

Sofia, 11 let, Brusel, Belgie

Chtěla bych být liška, protože je chytrá, hodně chlupatá a má pěknou barvu. Navíc jsou její mláďata roztomilá.

Roman, 8 let, Brusel, Belgie

Já bych chtěl být gepardem, protože je to nejrychlejší zvíře na světě a moc se mi líbí. Je moc, moc hezký, jako plyšák.

Lenička, 4 roky, Frankfurt nad Mohanem

Chtěla bych být lvem, protože má takový hluboký hlas a umí rvát. A taky proto, že má lvíčata a ta jsou moc hezká a legrační. Ta lvíčata by se pak se mnou totiž mazlila!

Vašík, 6 let, Istanbul, Turecko

Chtěl bych být gepardem, protože je strašně rychlý. Mám encyklopedii zvířat, gepard je tam nejlepší.

Žiješ ve městě nebo na venkově? Co se ti tam nejvíc líbí nebo naopak nelíbí? Odpověď pošli do konce srpna na e-mail casopiskrajaneek@gmail.com. Otiskneme ji v říjnovém čísle.

Odesláním souhlasíte s publikováním fotografie, textu a základních osobních údajů (jméno, věk, bydliště).

Rozhodněte, které šelmy o sobě říkají pravdu a které si svá tvrzení pouze vypůjčily.

Můj bílý bratranec žije v ZOO v Liberci.

Sežrala jsem babičku i s Karkulkou.

Mám rád med, houby i ryby.

Já jsem král zvířat!

Jsem nejrychlejší savec na světě.

Mám domov v Číně a živím se bambusem.

1. tajenka

roční období, kdy všechno pučí a kvete

má svátek 24. 12., na Štědrý den

2. největší město v České republice

zvětšovací sklo

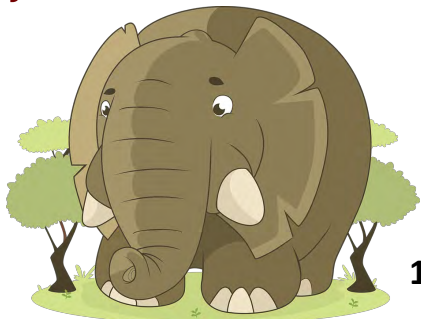
maminka vaří krupicovou nebo bramborovou...

automobil

Jde medvěd po lese a vidí, jak slon leze na strom.
 „Proč lezeš na ten strom?“ ptá se medvěd.
 „Protože mám rád“ (1. tajenka) slon na to.
 „Ale vždyť to je jedle,“ povídá medvěd.
 „To nevadí, já“ (2. tajenka)

2. tajenka

1. řezat nožem

2. zvíře, které hýká ÍÍ-ÁÁÁ

3. maličký strom

4. sladké moravské s tvarohovou, povidlovou nebo makovou náplní

5. opak samičky

6. šelma se hřívou okolo krku

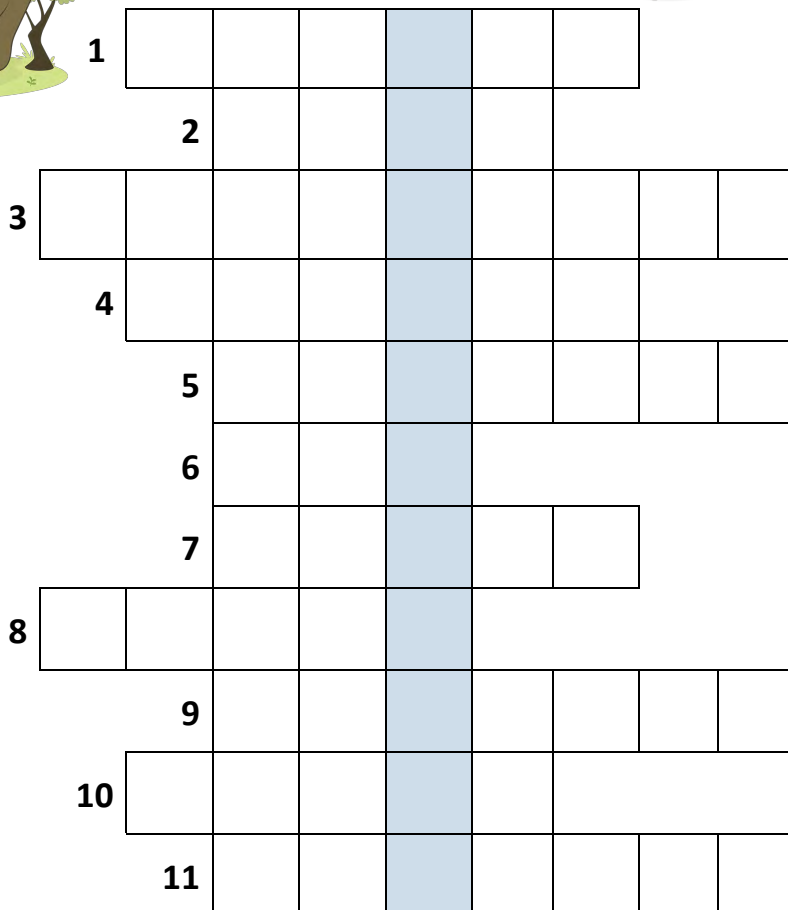
7. opak suchého

8. mořské zvíře s krunýřem

9. speciální boty na fotbal

10. domácí zvíře, které chrochtá

11. snáší vajíčka a kdáká

Vyluštěte přesmičky. Jak se správně šelmy jmenují?

GÁRUJA**VĚDMED****MUPA****PEGRAD****KLIV****KALAŠ****GYTR****TOKOJ****ŠILKA**

Anežka, Istanbul

DĚ – TĚ – NĚ

Tentokrát pro vás mám kartičky se slovy, do kterých je třeba doplnit slabiky **dě**, **tě** nebo **ně**. Kartičky si vytiskněte, podlepte nebo zalaminujte a vystříhejte. Potom už můžete doplňovat správná písmena do slov. Můžete je označit třeba kolíčkem na prádlo nebo kancelářskou svorkou. Na zalaminované kartičky lze psát obyčejným fixem a poté vše zase smazat.

Prima zábavu přeje Krajánek

<p style="text-align: center;">_deček</p> <p style="text-align: center;">dě tě ně</p>	<p style="text-align: center;">_ti</p> <p style="text-align: center;">dě tě ně</p>	<p style="text-align: center;">_sto</p> <p style="text-align: center;">dě tě ně</p>
<p style="text-align: center;">kuchy_</p> <p style="text-align: center;">dě tě ně</p>	<p style="text-align: center;">slů_</p> <p style="text-align: center;">dě tě ně</p>	<p style="text-align: center;">třeš_</p> <p style="text-align: center;">dě tě ně</p>
<p style="text-align: center;">snída_</p> <p style="text-align: center;">dě tě ně</p>	<p style="text-align: center;">s_ženky</p> <p style="text-align: center;">dě tě ně</p>	<p style="text-align: center;">an_líček</p> <p style="text-align: center;">dě tě ně</p>

na zahra_

dě tě ně

ře_z

dě tě ně

na ok_

dě tě ně

S_hurka a 7 trpaslíků

dě tě ně

pes je v bou_

dě tě ně

koš_

dě tě ně

dý_

dě tě ně

velké lo_

dě tě ně

_ravé kalhoty

dě tě ně

_lo

dě tě ně

ko_

dě tě ně

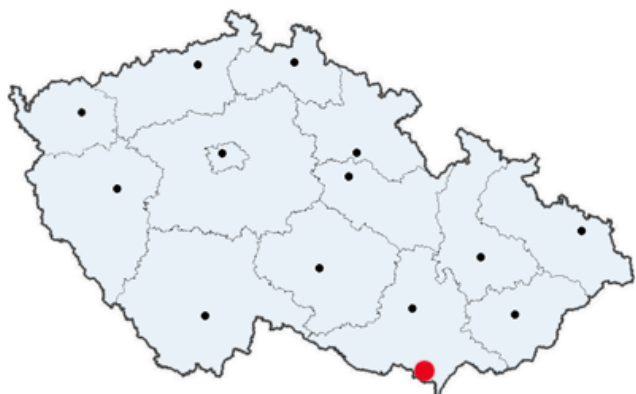
_vče

dě tě ně

Jak přišli Lichtenštejnové ke jménu

V pomyslném trojúhelníku **Valtice – Lednice – Mikulov** najdeme krajinu lužních lesů, pálavských kopců, rybníků, parků, vinic a vinných sklípků. Jedná se o unikátní přírodní oblast, kde žijí bobři, volavky nebo náš největší brook roháč. Krásnou přírodou vedou nejen skvělé cyklotrasy, ale také zde můžeme obdivovat zámky a jiné architektonické památky, které zde po sobě zanechal rod Lichtenštejnů.

Lednicko-valtický areál je od roku 1996 součástí světového a kulturního dědictví UNESCO.

Lednice je vinařská obec. Nalezneme zde náměstí v novogotickém slohu, stejném jako nádherný lednický zámek. Součástí zámeckého areálu je skleník s tropickými a subtropickými rostlinami, zámecký park se systémem kanálů a rybníků, kde roste 112 druhů jehličnanů a 462 druhů listnáčů a 60 metrů vysoký minaret.

V zámecké zahradě můžete navštívit ukázky dravých ptáků a sov.

Valtice, město s bohatou historií. Náměstí vévodí kostel Nanebevzetí Panny Marie, novorenesanční radnice a Mariánský sloup postavený jako poděkování za skončení morové rány. Na návrší za náměstím se nachází barokní zámek s rozlehlým parkem. Valtice jsou vinařské město, a ne nadarmo se jim přezdívá hlavní město vína. Je zde mnoho vinařských podniků a vinařů. Sídlí zde Střední odborná škola vinařská, založená roku 1873.

Anežka, Istanbul

Francesca, Frankfurt

V blízkosti Valtic vede pět kilometrů dlouhá *Stezka bosou nohou*, na hranici České republiky a Rakouska. Začíná i končí poblíž Kolonády na Rajstně. Návštěvníci mohou projít bosí po kůře, šiškách, kamenech či vratkém mostě.

Mikulov leží na úbočí Pavlovských vrchů, na důležitém hraničním přechodu z Česka do Rakouska. Dominantou města je zámek. Mikulov je významným vinařským střediskem. Podle města je pojmenována Mikulovská vinařská podoblast. Zdejší viniční trati na jižním úpatí Pálavy patří k nejteplejším místům jižní Moravy. Na zámku je vinařské muzeum.

Kdo se rád koupe, najde v Mikulově přírodní koupaliště v zatopeném lomu.

Anežka, Istanbul

Jak přišli Lichtenštejnové ke jménu

Lichtenštejnové – jeden z nejstarších knížecích rodů, který panuje v Lichtenštejnsku a vlastní další velký majetek zejména v Rakousku a dříve právě i na Moravě. Současnou hlavou rodu je kníže Hans Adam II., který je nejbohatším evropským panovníkem.

O jejich životě a osudech koluje mnoho pověstí a příběhů a jedna vypráví i o původu jména Lichtenštejn.

Prapředkem mocného rodu Lichtenštejnů byl prý chudý horník, který si na chleba vydělával těžkou prací, kopáním rudy v podzemních štolách. Byl to člověk pracovitý a doufal, že se snad jednou bude mít o něco lépe.

Když jednou unavený prací odpočíval ve štole, objevila se před ním víla. Vzala ho za ruku, zavedla k opuštěnému odlehlému místu v dole. Usmála se a řekla: „Již dlouho sleduji tvou poctivou práci. Zasloužíš si odměnu. Tady kopej!“

Horník chtěl něco říci, ale víla se rozplynula jako pára. Uposlechl tedy její výzvy. Po chvíli narazil na krásný kámen, který svítil ve světle kahanu jako jasná hvězda. Byl to vzácný drahokam. Co s ním? Usoudil, že bude nejlépe, odezdá-li jej svému knížeti. Ten se podivil horníkově poctivosti, a když se dověděl, v jak chudých poměrech žije, ponechal mu kámen na památku, a ještě ho navíc obdaroval kusem země.

Zbaven bídy a starostí žil potom bývalý horník se svojí rodinou šťastně a spokojeně na svém statku jako svobodný pán. Když byl po nějaké době povýšen do šlechtického stavu, přijal jméno Lichtenštejn (Licht = světlo, Stein = kámen), aby i jeho potomci měli na paměti, že jejich praotec byl chudý člověk.

Francesca, Frankfurt

České turistické značky

Při jedné ze svých nedávných cest jsem se vydal na túru do tamních hor. Kochal jsem se krajinou, když tu mi najednou došlo, že jsem se ztratil. Jak je možné, že v Česku dojdou do cíle vždy? Že by v tom měly prsty české turistické značky?

Přesně tak! Představte si, že česká síť turistického značení je jedna z nejhustších a nejpropracovanějších na světě. První značená trasa vznikla už v roce 1889 a dnes je v Česku více než 42 000 kilometrů značených tras! A to jsou mi pěkné tisíce kilometrů, o které se musí Klub

českých turistů pravidelně starat! A jak taková péče vypadá? Každé tři roky se jednotlivá značka znovu namaluje, odřeže se křoví, pokud by hrozilo, že značka zaroste, a zkontrolují se směrovky. Všechnu tuto práci vykonávají značkaři zcela dobrovolně a zadarmo. Klub nakoupí materiál, barvy, směrovky, štětce a další věci, ale značkaři finanční odměnu za svou práci nežádají.

Tak a teď vzpomínejte! Jaké barvy turistických značek znáte? Věděli jste, že každá barva má svůj význam? Tak například hlavní trasy, které vedou k těm nejzajímavějším místům, jsou značeny červeně nebo modře. Žlutá a zelená barva pak označují trasy kratší, místní, přístupové. Každá značka má také dva bílé pruhy, které nám napomáhají ji lépe vidět v terénu.

České značení je natolik propracovaným systémem, že se jím inspirovaly i jiné země – Chorvatsko, Rumunsko, Ukrajina nebo dokonce Brazílie. A tak dnes najdeme české značky i na místech, kde se procházejí pásovci a poletují papoušci.

Foto: Zuzana Dawson Kocourková

Zdroje: stoplusjednicka.cz, pozitivni-zpravy.cz, ceskatelevize.cz, irozhlas.cz

RUDOLFOVA HÁDANKA

Kdo unesl slepici Mílu?

Na farmě v Hukvaldech zmizela slepice Míla. Stalo se to během odpolední bouřky. Mílu její děti viděly naposledy krátce před 14. hodinou a pak se jí už nedovolaly! Přečtěte si pozorně výpovědi všech podezřelých. Ten, který neříká pravdu, je pachatel.

PODEZŘELÉ Z ÚNOSU JSOU TYTO DIVOKÉ ŠELMY:

Drapka, kocour divoký

Očko, rys ostrovid

Zrzka, liška obecná

Tesák, vlk šedý

Výpovědi:

Tesák: Sledoval jsem hned po obědě v televizi přímý přenos v hokeji.

Očko: Od oběda až do večera jsem si četl na zápraží.

Drapka: Celé odpoledne jsem prospal na pohovce.

Zrzka: Od 14 hodin do 18 hodin jsem se opalovala u rybníka.

3. července 1977

byla poprvé použita pro lékařské vyšetření **magnetická rezonance**, která využívá silné magnetické pole pro detailní zobrazení orgánů.

4. července

slaví v **USA Den nezávislosti** – přijetí Deklarace nezávislosti roku **1776** a osvobození z nadvlády Velké Británie. Američané oslavují přehlídkami, pikniky, soutěžemi, koncerty a úchvatnými ohňostroji.

5. červenec

Den slovanských věrozvěstů **Cyrila a Metoděje**. Den, kdy v 9. století přišli ze Soluně na **Velkou Moravu** a přinesli křesťanství do českých zemí, vytvořili písmo hlaholici a prosadili staroslověnštinu.

V noci z 27. na 28. července

budeme moci pozorovat úplné **zatmění Měsíce**. Vzdálenost Měsíce a Země bude nejmenší, jaká může být, proto úplná fáze zatmění potrvá hodinu a tři čtvrtě. Nezapomeňte se podívat!

Adalet, Istanbul

1. srpen

Státní svátek **Švýcarska** oslavuje založení **Švýcarské konfederace (1291)**. Konají se slavnosti spojené s vatrami, opékáním špekáčků, ohňostroji, ale i jódlováním nebo hrou na veliký alpský roh.

6. srpen

je dnem boje za zákaz jaderných zbraní. Tento den připomíná svržení atomové bomby na japonská města Hirošimu a Nagasaki v roce 1945 – použití zatím nejstrašnější zbraně, jakou lidstvo vynalezlo.

13. srpna 1961

zahájila komunistická vláda v bývalé NDR (východní Německo) stavbu Berlínské zdi rozdělující Berlín, Německo a Evropu. 165 km dlouhá zeď byla nejznámějším symbolem studené války.

21. srpna 1968

vtrhly armády pěti států Varšavské smlouvy v čele se Sovětským svazem na území Československa. Následně došlo k násilnému potlačení snahy o vytvoření „socialismu s lidskou tvář“.

Když *tygr* jede do Paříže

Petr Skoumal

G Ami
 Když tygr jede do Paříže
D G
 nebo i třeba někam blíže,
Ami
 vždycky si s sebou veze mříže,
D G
 protože totiž dobře ví, že
D A7 D
 jakmile bude bez mříží,
A7 D7
 tak se s ním nikdo nesblíží.

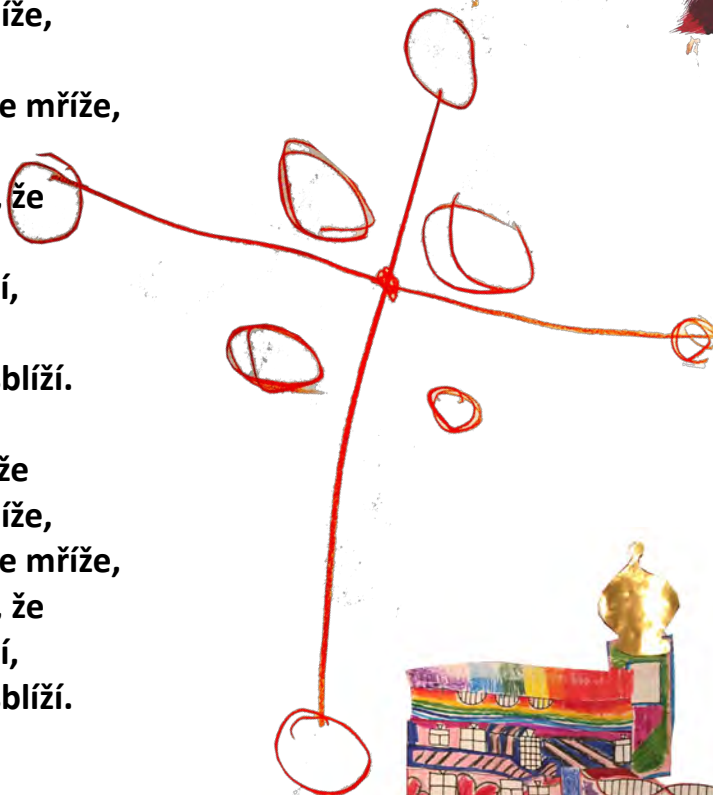
Když tygr jede do Paříže
 nebo i třeba někam blíže,
 vždycky si s sebou veze mříže,
 protože totiž dobře ví, že
 jakmile bude bez mříží,
 tak se s ním nikdo nesblíží.

G Ami
 Naopak každý se mu vzdálí –
D7 G
 ubohý tygr, chudák malý.

Ada, Nové Město nad Metují

Anežka, Istanbul

Francesca, Frankfurt nad Mohanem

PĚT MINUT V AFRICE

Jiří Žáček (Aprílová škola)

Čáry, máry, ententyky,
poletíme do Afriky.

Přidržte si čepice...

Hop! a už jsme v Africe:

Lvi a Lvíce pod palmami
hrozitánsky špulí tlamy,
loví myši v oáze,
přibývají na váze.

Sloni troubí písňě sloní,
až nám z toho v uších zvoní,
vytrubují zvesela
jako správná kapela.

Pštrosi mají krásné peří,
pyšně si ho nakadeří,
kýchneš-li však nablízku,
strčí hlavy do písku.

Vašík, Istanbul

Anežka, Istanbul

Plameňáci purpuroví
na jezeře ryby loví,
volavky a marabu
hrají si tam na babu.

Paviáni křičí zdola:

– Žirafo, hej, hola hola!
Jak se máš tam nahore?
Dohlédneš až za moře?

Žirafa jen mhouří víčka,
ždůchá hlavou do sluníčka.
Chodí k němu na táčky,*
okusuje obláčky.

* jít si za někým popovídat

Hádky

Vagony jak korálky
navlečené na špagátu,
po kolejích do dálky
vezou děti, mámu, tátu.

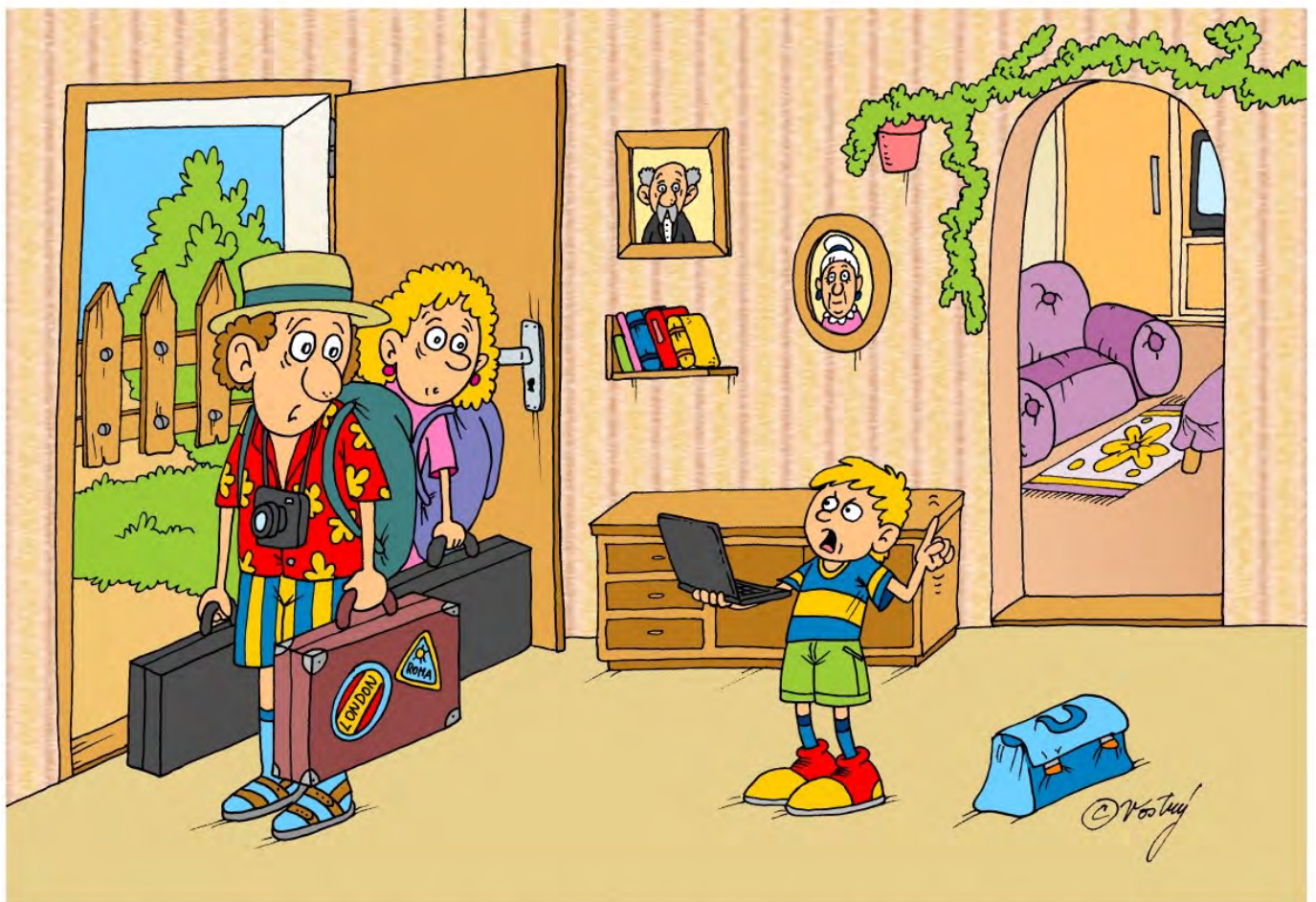
Prach a špínu nemá rád,
s čistotou je kamarád.
Vysaje i malé smítko,
zvládne to s ním každé dítě.

Anežka a Vašík, Istanbul

Jen když svítí zelená,
pustí tě přes ulici.
Červená tě zastaví
i v zelené čepici.

Hádky: Telefon. Vysavč. Semjof. Vlčky.

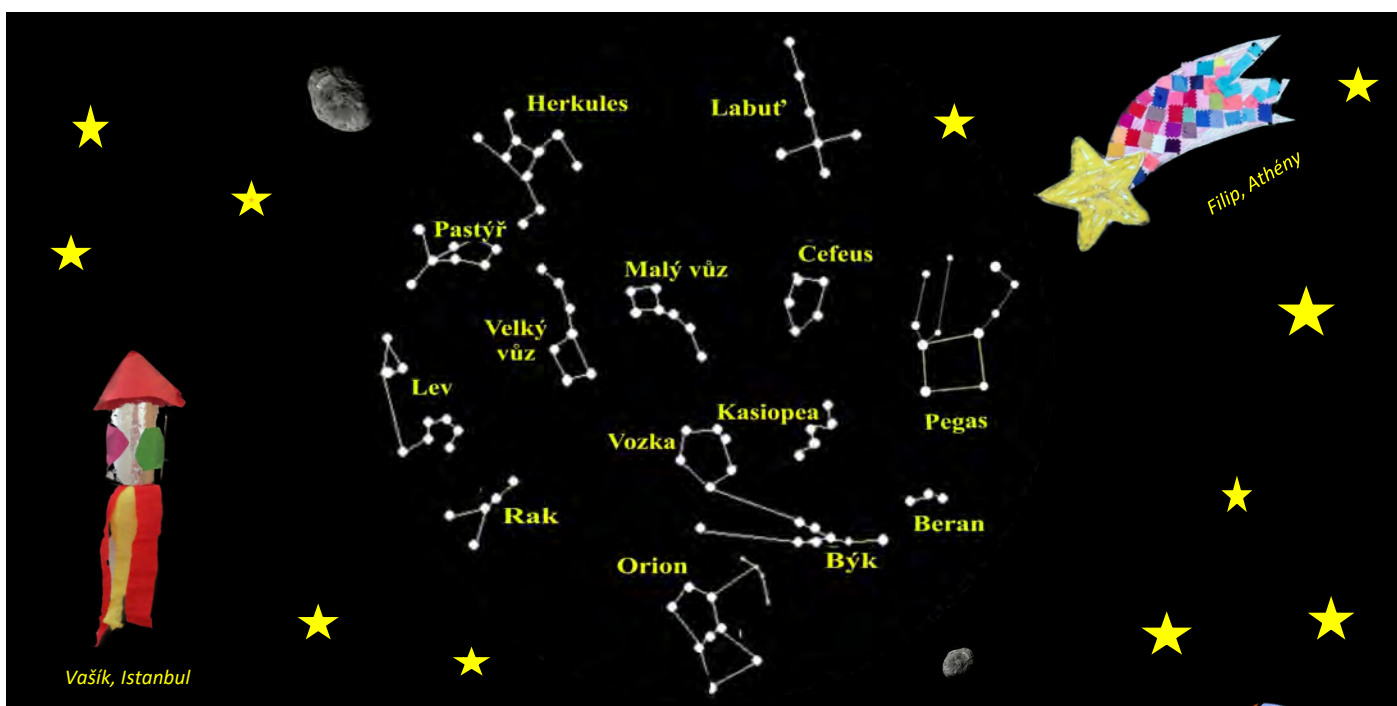

Rodičové, pokud na tom Honolulu není žádná wifina, tak se vracím domů!

V létě je prima pozorovat na jasné (bez mraků) noční obloze hvězdy. Některé jsou větší a jasnější, jiné zase menší či úplně mrňavé. Když si mezi některými, které jsou blízko u sebe, představíte čáru a spojíte je, dostanete **souhvězdí**. Lidé je pozorují už od dávnověku. Známe jich celkem 88 a mnohé z nich nesou jména podle hrdinů řecké mytologie.

Zahrajte si na hvězdáře a podle mapy hvězdné oblohy zkuste najít a pojmenovat souhvězdí, která jsou na výřezech vyznačena pouze body (hvězdami).

Prázdninová dobrodružství

Léto je dobou prázdnin a prázdniny dobou *dobrodružství*. A tak, když se ráno probudíte, sbalte si batoh a vydejte se s kamarády nebo s rodinou do přírody. A nebo vyražte za dobrodružstvím rovnou na několik dní...

Batoh je nutné zabalit tak, aby se do něj vešlo vše, co budeš potřebovat. Dospodu a blízko zad je nutné balit věci, které bude potřeba až na konci dne (např. spacák) nebo které jsou těžké (např. konzervy). Nahoru naopak patří věci, které použiješ během dne (pláštěnka, svačina). Různé menší kapsy můžeš využít na drobnosti, které se vyplatí mít po ruce (doklady, peníze, baterka, KPZ...).

Zabalit správně batoh na obrázku pro tebe bude jistě hračka. Urči místo, kam věci v batohu patří.

Abychom se v přírodě nikdy neztratili, je nutné se dobře orientovat. K tomu nám slouží čtyři světové strany – sever, jih, východ, západ. Ty se v přírodě dají určovat i bez kompasu nebo buzoly. Jen je potřeba přírodu pozorovat a rozumět jí. Např. Slunce na obloze stojí v pravé poledne nejvýše a říkáme, že je na jihu.

Osamělé stromy mívají kmen porostlý mechem nebo lišejníkem ze severozápadní strany. Pařezy osamělých stromů mívají své kruhy (léta) na severní straně hustší (jsou blíže u sebe), na jižní straně řidší.

Mraveniště mívají strmější svah k severu, mírnější k jihu a úly bývají k jihu obrácené vchodem.

V noci určujeme sever pomocí hvězd. Na obloze si najdeme Polárku (Severku), která je na severu. Najdeme ji, když pětkrát prodloužíme vzdálenost zadních kol Velkého vozu. Venuše je při východu Slunce na východě a při západu Slunce na západě. Také se jí říká Jitřenka nebo Večernice. Je to nejjasnější hvězda na obloze.

PRÁZDNINOVÝ SPECIÁL

Uvařit si čaj na ohni jen z vody a toho, co v přírodě najdeš (jehličí, bylinek, plodů), je velké dobrodružství. Tak neváhej a zkus si takový čaj uvařit. Jen dávej dobrý pozor, které rostlinky sbíráš! Ne všechny jsou jedlé a některé jsou dokonce prudce jedovaté. Raději takový čaj vař vždy s rodiči nebo jiným dospělým.

Pojmenuj všechny rostliny a spoj s kotlíkem ty, které jsou pro čaj vhodné.

smrkové jehličí, muchomůrka červená, borůvky, maliny, kopřiva, podběl, hluchavka, lesní jahody, konvalinka, jeřabiny, vraní oko, šípky

Morseova abeceda

A	· —	akát
B	— ···	blyskavice
C	— · — ·	cílovníci
D	— · ·	dálava
E	· — ·	erb
F	· · — ·	Filipíny
G	— — ·	Grónská zem
H	· · · ·	hrachovina
Ch	— — — —	Chléb nám dává
I	· ·	ibis
J	· — — —	jasmín bílý
K	— · —	krákorá
L	· — · ·	lupíneček
M	— —	máva

N	— ·	nástup
O	— — —	ó náš pán
P	· — — ·	papírnici
Q	— · — —	kvilí orkán
R	· · ·	rarášek
S	· · ·	sobota
T	—	tón
U	· · —	učení
V	· · · —	vyvolení
W	· — —	Waltrův vůz
X	— · · —	Xénie má
Y	— · — —	ý se ztrácí
Z	— — · ·	známá žena

Čísla

1	· — — — —	6	— · · · ·
2	· · — — —	7	— — · · ·
3	· · · — —	8	— — — · ·
4	· · · · —	9	— — — — ·
5	· · · · ·	0	— — — — —

Další znaky

otazník	?	· · — — · ·	pomlčka	-	— · · · ·
čárka, vykřičník	,!	— · · · — —	odsuvník	'	· — — · · ·
tečka	.	· — · — —	závorka	()	— · — — —
středník	:	— · — · — ·	uvozovka	„“	· — · — ·
zlomková čára	/	— · · — ·	dvojtečka	:	— · — — · ·
rovničko	=	— · · · —	podtrnutí	_	· — — · — ·

Slyšeli jste někdy o morseovce? Jestli ne, tak to je taková abeceda a šifra. Pomocí morseovky si pak s kamarády můžete vyměňovat „kódované zprávy“. Morseovka se dá pískat na píšťalku, vytukávat dřívkem, psát na papír či do písku, ale také blikat na baterce a ty tak můžete zažít spoustu legrace!

Tak AHOJ a _ . _ / . . / . _ / . . . / _ . / . //

. _ . . / . _ . / . _ / . . . / . . . / . . / . . / . _ /

_ . _ // _ . . //

ŘEZ KOČKOU

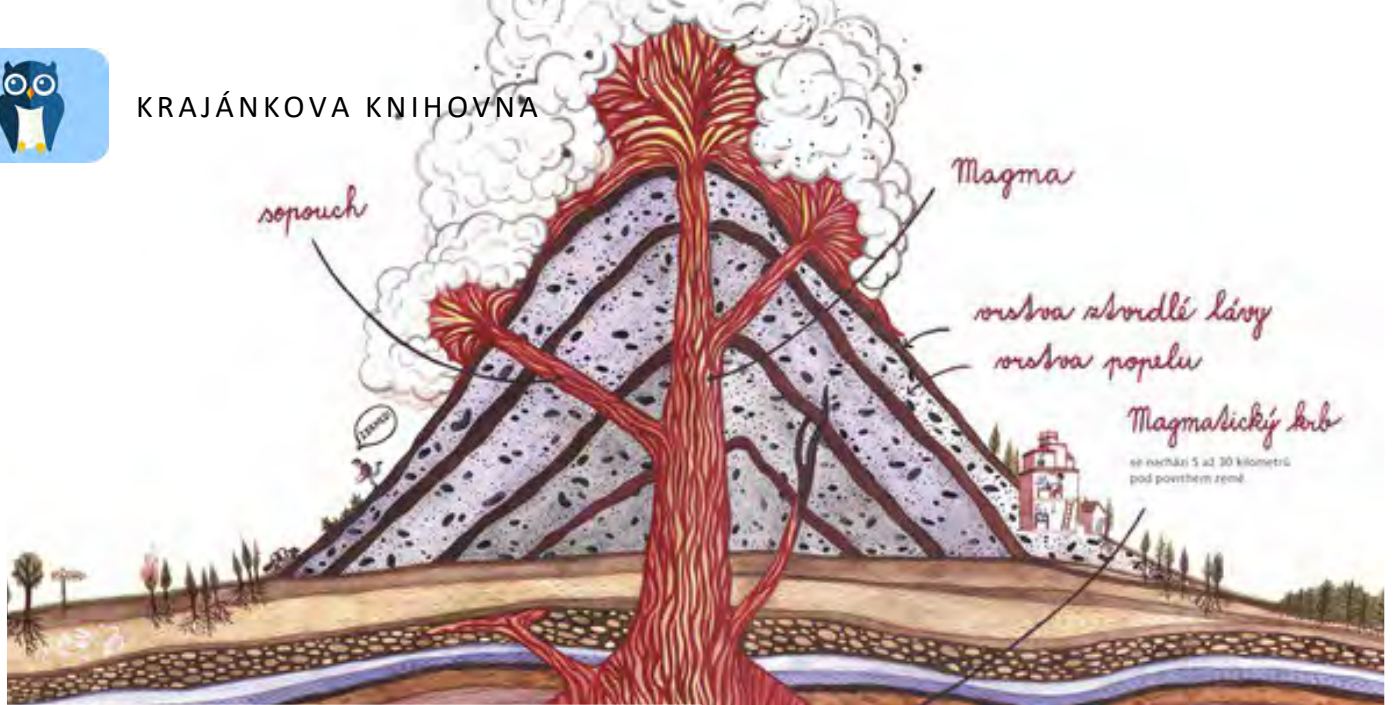

Koho neodradí morbidní název, může se těšit na zákulisí Národního divadla, ventily trubky, broučky v láčce masožravé rostliny i zařízení na sběr moči ve skafandru. Hádankou uvedené ilustrace věcí, zvířat i budov s mnoha vedlejšími mikropříběhy a s rozkládacími stránkami odhalujícími to, co bývá obyčejně skryto uvnitř.

Tereza Vostradovská, Šárka Svobodná, Robin Král

„Mami, tatínek se mě ptal, co je to za domeček, a přitom to bylo Národní divadlo!“ Poznat ho zvenku, to zvládne každý. Ale kam vedou tajné chodby pod divadlem a k čemu se dříve používaly? Co má kosmonaut pod skafandrem a kočka v břiše? Jaký mechanismus snižuje výšku tónu trumpety? A co je sopouch, láčka nebo sklivec?

Řez kočkou, skafandrem, masožravou rostlinou, sopkou i trubkou – všechno máme! A rádi se s vámi o pohled do útrob podělíme. A tak třeba příště, až vám někdo bude chtít ukázat kačenu, vyvedete ho z omylu: „Vždyť je to kačer...“

Kočka domácí

Oko

obsahuje speciální vrstvu buněk, která odráží dopadající světlo a pomáhá tak lepšímu vidění v šeru. Díky této vrstvě můžeme za šera v očích koček vidět zelenozlatý třept.

Uši

umí kočka natáčet do stran za zvukem, který ji zaujal.

Fousky

má kočka na čenichu i na tlapkách. Hmatové fousky, jejichž koflinky sahají v kůži mnohem hlouběji, pomáhají kočkám orientovat se v terénu i ve tmě.

9 životů

je kočkám připsáváno proto, že jsou mimořádně obratné, pružné a dokáží tak přežít i pády, které by jiné zvíře zabily. A tak není divu, že se občas lidem zdá, že jsou skoro nesmrtné.

Parník

je loď poháněná parním strojem, který silou páry rozpohybuje kola nebo lodní šroub. Díky lodím nejsou vodní toky a plochy pro člověka překážkou, ale dopravní cestou.

Mořská nemoc

vyvolává některým lidem nevolnost, kterou trpí na vodě. Způsobuje ji rozdíl mezi zřetelnými vjemy a vnímáním rovnováhy. Například když oči vidí klidný horizont, ale paluba se s námi houpe.

Národní divadlo

bylo vybudováno v Praze na břehu řeky Vltavy v novorenesančním stylu během období Českého národního obrození a mělo poskytnout důstojný prostor pro uvádění českých divadelních her.

Prozalmní divadlo

předchůdce dnešní budovy Národního divadla, je dnes již jeho součástí.

Luzana Pospíšilová
ilustroval Drahomír Frstlan

Letadélko Jurášek

Trampoty v parku

Letadélko spalo celou noc. Ráno se cítilo svěží. „Ten motýl se ale vyzná,“ libovalo si, protože ho rýma nadobro přešla. Hned bylo plné energie. Jako nic vzlétlo tak vysoko, že mělo pěkný rozhled široko daleko. Do oka mu padly dvě paní v parku. Povídaly si a každá z nich měla na vodítku pejška.

Letadélko zamířilo přímo k nim. „Ti psi se ale mají! Mají svou vlastní paní na hraní, kterou si vodí na provázku,“ pomyslelo si. „To by se mi taky líbilo!“ Nabralo směr na přistání a namířilo to rovnou na nic netušícího psíka, který si hrál se svým míčkem. Štouchlo ho do zadečku a pejsek nárazem vyletěl z obojku a zabořil se do křoví u cestičky. Prázdný obojek si za-

tím Letadélko nasadilo na svůj čumák a čekalo, co se bude dít.

Nic se ale nedělo. Paní si dál povídala a pejsek se zatím strachy klepal ve křoví. Letadélko už mělo dlouhou chvíli. „Tohle ale není vůbec žádná zábava! Raději se podívám, co to támhle vyčuhuje, pak se zas vrátím,“ řeklo si a vzlétlo směrem k věži kostela.

Jenže paní, která si až do této chvíle myslela, že má na vodítku pejška, vzlétla spolu s ním. „Pomóc! To je únos!“ volala zoufalá paní. Hned se sbíhali lidé a ptali se: „Co se stalo?“

„Paní Břicháčkovou unesli!“ vysvětlovala vzrušeně sousedka, která si s ní ještě před chvílí povídala.

„Nesmysl,“ prohlásil nějaký drobný pán v klobouku. „Paní Břicháčkovou by nikdo neunesl!“ Přítomné dámy se cítily dotčeně, ale pánové se tajně usmívali.

„Támhle je!“ ukazovala do vzduchu paní, která byla od samého počátku svědkem celé události.

Opravdu. Vzduchem létalo letadlo a vláčelo za sebou na vodítku paní, která se držela vodítka a křičela. Letadélko udělalo pár otoček okolo věže kostela. Pak zaletělo směrem ke škole.

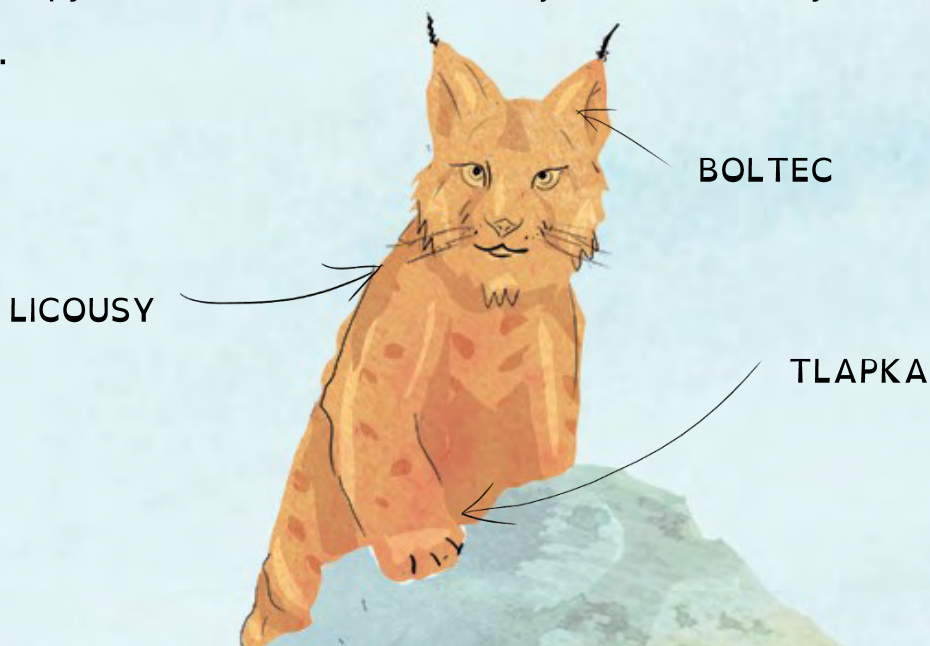

RYS OSTROVID (*Lynx lynx*)

Rys ostrovid je největší kočkovitou šelmou Evropy a v České republice se vyskytuje hlavně v horských lesích. Nejvíce rysů žije na Šumavě. Rys je šelma plachá, samotářská a má velmi dobře vyvinutý zrak i sluch. Jeho srst je šedá se žluto-rezavým zbarvením. Na těle má hnědé a červenohnědé skvrny. Na špičkách ušních boltců má černé štětičky, kterým se říká chvostky. Rys je dobrý lovec, dokáže skočit až pět metrů daleko a jeho silné čelisti jsou vybavené 24 ostrými zuby, z nichž čtyři jsou tesáky. Má velké tlapy, které slouží hlavně v zimě jako sněžnice, aby se nebořil do hlubokého sněhu.

Nejzajímavější na kočkovitých šelmách je jejich schopnost vidět v noci. To je způsobeno tím, že mají oči obohacené vrstvou, která připomíná zrcadlo. Tato vrstva odráží světlo a oči vidí v noci až 6x lépe než oči člověka. Proto, když na nás kouká ve tmě naše kočka domácí, světélkují jí oči. Kočka domácí je totiž zdomácnělá kočkovitá šelma a tyto schopnosti jí zůstaly.

CHARAKTERISTIKA

Délka: 80–130 cm

Délka ocasu: 11–24 cm

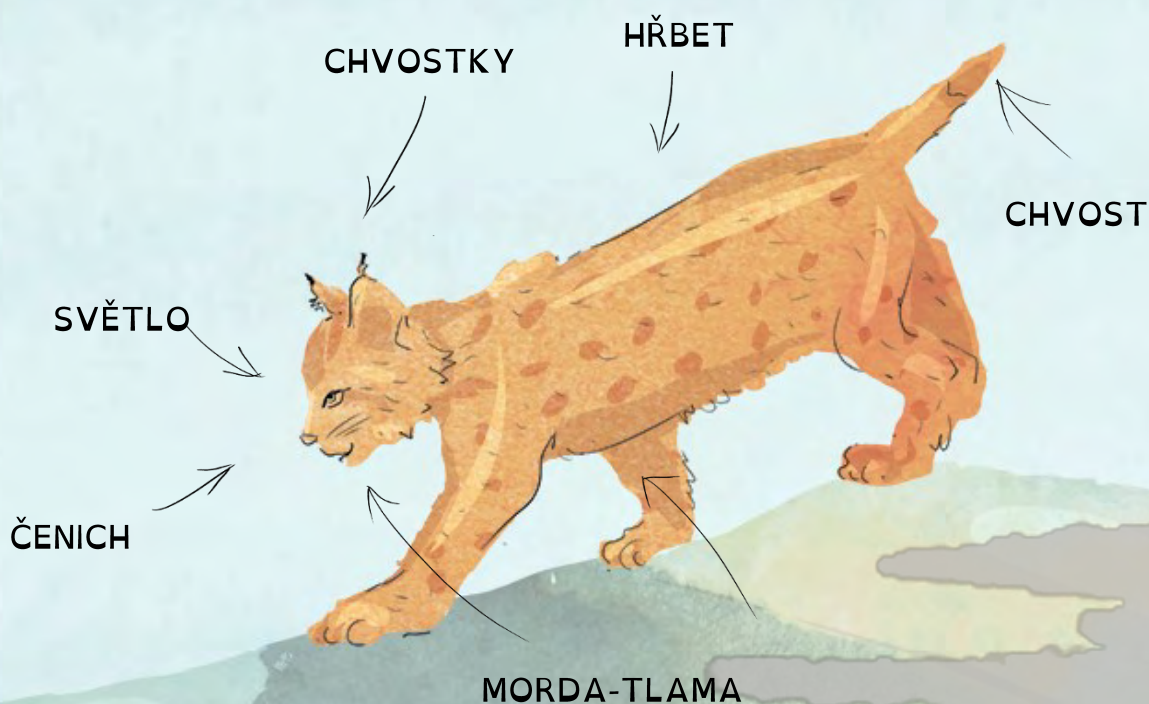
Hmotnost: okolo 20 kg

Délka života: 16–18 let

Rys má 2–3 mláďata, která zůstávají s matkou až deset měsíců, aby se naučila lovit.

STOPA RYSA

Nejčastější potravou rysa je především srnčí zvěř. Loví také menší zvířata jako zajíce, hlodavce, ptáky a lišky.

JELEN

LIŠKA

MYŠ

ZAJÍC

VESELÝ VĚDOMOSTNÍ KVÍZ

Zvládnete odpovědět správně na všechny otázky? Vyberte správnou odpověď a na konci kvízu si je zkontrolujte podle tabulky. Za každou správnou odpověď si vymalujte hvězdičku, spočítejte je a přečtete si váš výsledek podle jejich počtu. Pěknou zábavu vám přeje vaše Krajanka.

Jak dlouho zůstávají mláďata s matkou?

- 10 let
- 10 měsíců
- 10 dní
- 10 roků
- 10 století

Kolik váží dospělý rys?

- 20 kg
- 20 g
- 20 dkg
- 200 kg
- 2 kg

Co je to tesák:

- dráp
- ocas
- zub
- dýka
- samec rysa

Kolik nohou má rys:

- 1
- 2
- 3
- 0
- 4

Kde žije rys?

- Ve vodě.
- Na louce.
- Na farmě.
- V horských lesích.
- Na stromě.

Co má v očích rys, aby viděl lépe v noci ?

- Světelnou lupu.
- Světelný čip.
- Vrstvu odrážející světlo.
- Dioptrické čočky.
- Baterky.

Jak se jmenuje zvíře na obrázku:

- Rys ostroviz
- Ris ostrovid
- Rys ostrovyd
- Rys ostrovid
- Rýs ostrovid

Nakresli tesák rysa:

Nakresli tlapu rysa:

Nakresli jednu potravu,
kterou se rys živí:

Nakreslí oko rysa:

Vyhodnocení

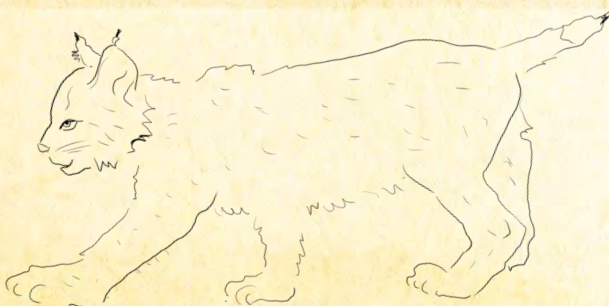
7–11 hvězdiček:

Jsi **expert** v oboru rys ostrovid a za odměnu si můžeš vybarvit omalovánku rysa ostrovida.

3–6 hvězdiček:

Jsi **znalec** v oboru rys ostrovid a za odměnu si můžeš vybarvit omalovánku mláděte rysa ostrovida.

0–3 hvězdičky:

Jsi **začátečník** v oboru rys ostrovid a za odměnu si můžeš vybarvit omalovánku zajíce.

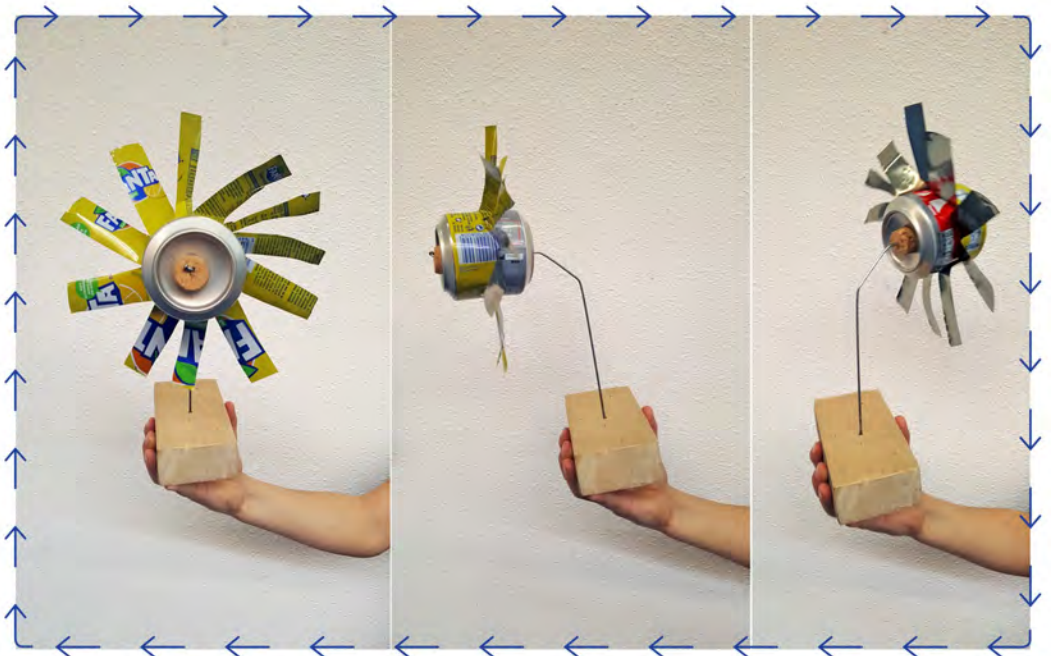
Recyklománie

Léto je opět tu a s ním prázdniny se spoustou volného času. Proto bude tentokrát Krajánkovo tvoření tak trochu výzva – nemá totiž žádný konkrétní návod a vše nechává na tobě! Nějaké omezení tu však přece jen bude: základní materiál pro tvoření bude odpad.

Vytváření velkého množství odpadu a nakládání s ním je jedním ze zásadních problémů, které budou muset lidé vyřešit. Nejdůležitější je tvorbě odpadu předcházet, ale když už nějaký vznikne, pak přichází na řadu opakované použití. Poslední možností je recyklace. To je takzvaný princip tří R: REDUCE, REUSE, RECYCLE.

Podívejte se kolem sebe. Jaký odpad vytváříte? Jaký odpad vytváří vaše rodina? Je možné množství odpadu snížit? Jde něco znovu použít? Můžete z odpadu vytvořit něco nového? Hračku, přání k narozeninám, dárek nebo třeba dekoraci do pokojíčku? Zkuste to a napište nám do redakce svůj nápad. Ten nejlepší vybereme a budeme jej publikovat pro ostatní krajánky!

Místo na tvoji práci. Nakresli nebo vyfoť svůj nápad.

Svůj nápad vyfoť a popiš postup výroby. Vše pošli do redakce časopisu Krajánek. Odesláním souhlasíš s publikováním své práce a jména.

Prázdninový kvíz

1. Dračí smyčka je

- A. obojek na dračího domácího mazlíčka.
- B. uzel.
- C. druh otočky na kolečkových bruslích.

Vašík Kačmaz, Istanbul

2. Ešus je

- A. elektronická bota.
- B. někdo, kdo rychle utíká.
- C. nádoba na jídlo používaná při táboření.

3. Karimatka je

- A. podložka pod spacák, na cvičení apod.
- B. nevlastní maminka.
- C. kovová podložka pod šroub.

4. Táborák je

- A. obyvatel Tábora.
- B. táborový oheň (s opékáním buřtů, kytarou, písněmi, ve společnosti kamarádů...).
- C. druh salámu.

5. Píseň *Na Okoř je cesta* pokračuje slovy

- A. jako žádná z tisíce.
- B. jako žádná ze sta.
- C. jako malá vesta.

6. Odrhovačka je

- A. ošuntělá bota.
- B. nástroj ke draní peří.
- C. píseň k táboráku, na tancovačku.

7. Bramboračka je

- A. naběračka na brambory.
- B. děvče, které neumí moc tancovat.
- C. oblíbená polévka táborníků, která se dá připravit i na ohni v kotlíku.

8. Na konci školního roku dostávají školáci v České republice

- A. rýmu.
- B. vysvědčení.
- C. za ucho.

9. Kdy končí v Česku školní rok?

- A. Poslední červnový pracovní den.
- B. Když se paní učitelky unaví.
- C. Když se děti rozhodnou jít domů.

10. Letní prázdniny v České republice trvají

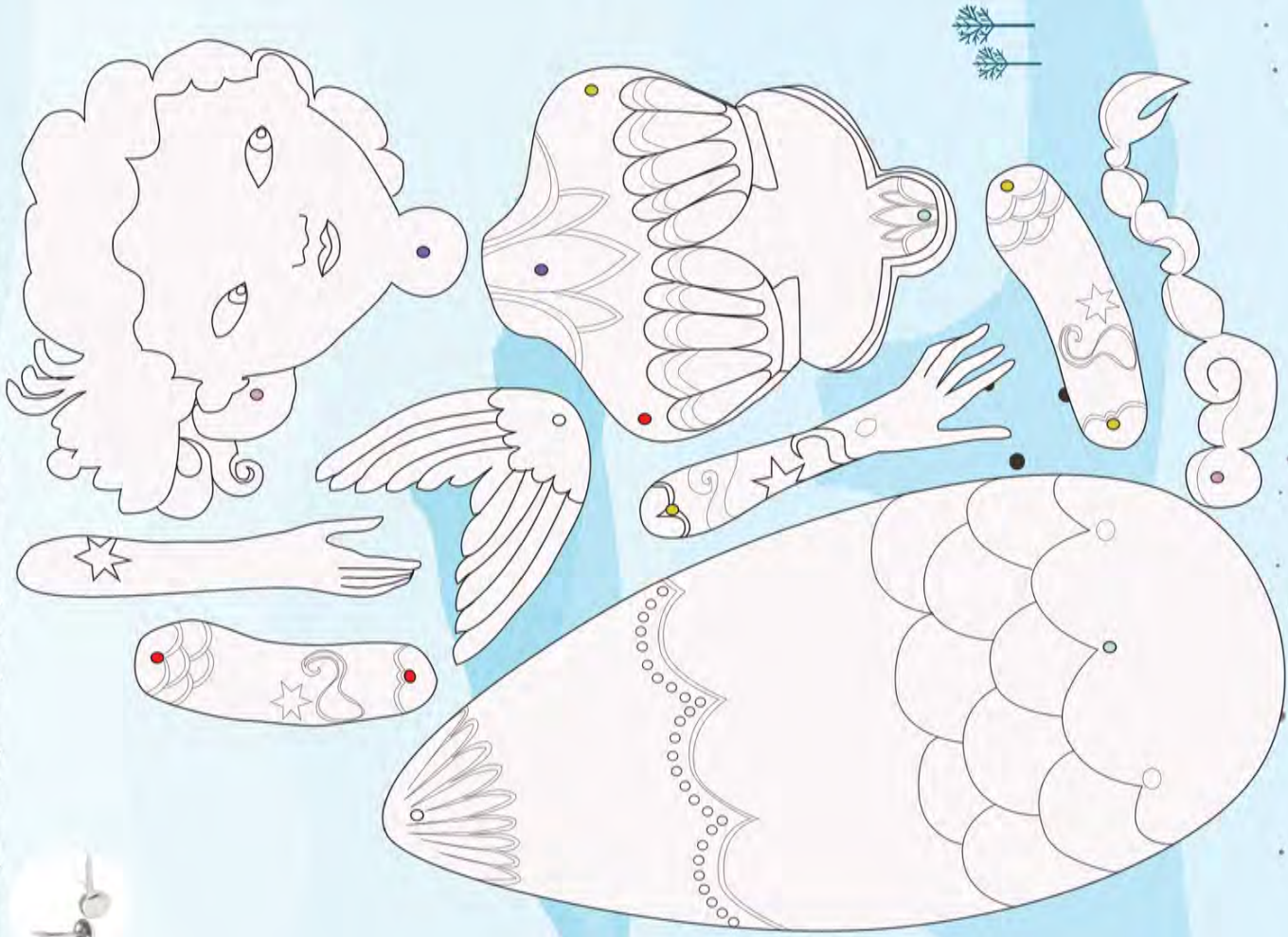
- A. jeden měsíc.
- B. dva měsíce.
- C. tři měsíce.

Vašík Kačmaz, Istanbul

Vytvoř si mořskou vílu.

Obrázek vystříhni, vymaluj a spoj v naznačených místech sponkou.

1c, 2a, 3a, 4a, 5b, 6a, 7c, 8b, 9c, 10b, 11c, 12c, 13a, 14c, 15a

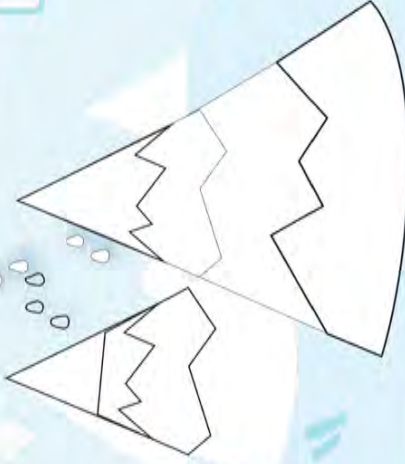
Vodní pozorování

Voda se v podobě deště dostává na zem. Část vody se vsákne do půdy, část protéče půdou do podzemních jezer a část teče řekami do moří.

Mraky shromažďují vypařenou vodu.

Slunce zahřívá moře a z něho se odpařuje vodní pára. Na obloze se z vodní páry tvoří mraky.

Na povrchu Země se srážky (déšť, kroupy, sníh) většinou zase vypaří. Menší část vody teče řekami do moří, ještě menší část se vsákne do půdy či protéče do podzemních jezer.

Doplní správný proces do rámečku v koloběhu a vybarví šipku podle směru, kterým se má voda vydat.
vypařování, srážení, hromadění, srážky

1

Z čeho vznikají mraky?

a z kouře

b z dýmu a výfuků

c z vodní páry

Kolik vody je v potravinách

1. Napiš na etiketu jméno potraviny.
2. Vlož jídlo do plastového pytlíku a uzavři.
3. Polož dobře uzavřené pytlíky na slunné místo.
4. Počkej jednu hodinu a pak zkontroluj.

Předpověď

Které jídlo bude obsahovat nejvíce vody?

Proč?

Které jídlo bude obsahovat nejméně vody?

Proč?

Pozorování

Které jídlo obsahovalo nejvíce vody?

Z čeho usuzuješ?

Které jídlo obsahovalo nejméně vody?

Obsahovaly všechny kousky potravin vodu?

Vodní filtr

1 Požádej dospělého, aby odštíhl vršek láhve, aby byl zhruba 8 až 10 cm pod víčkem.

2 Otoč ustržený vršek vzhůru nahoru a zasaď ho do láhve jako trychtýř.

3 Roztluč uhlí na grilování na prášek.

4 Nasyp do trychtýře nejprve vrstvu písku, potom vrstvu uhelného prášku a nakonec ještě jednu vrstvu písku.

5 Smíchej hlínu s vodou a vytvoř pěknou, špinavou směs. Nalij ji na vrstvu písku a uhlí.

6

Jak vypadá voda, která protékla tvým trychtýřem?

Jak to funguje

Vytvořil jsi filtr! Tvůj filtr je jednou z operací, kterou prochází voda v každé čističce. Částečky špíny a bahna se zachytí ve vrstvách písku a uhlí, a tak se voda pomalu pročistí. jemný uhelný prášek zachytí více nečistoty než samotný písek, proto je voda ještě čistší.

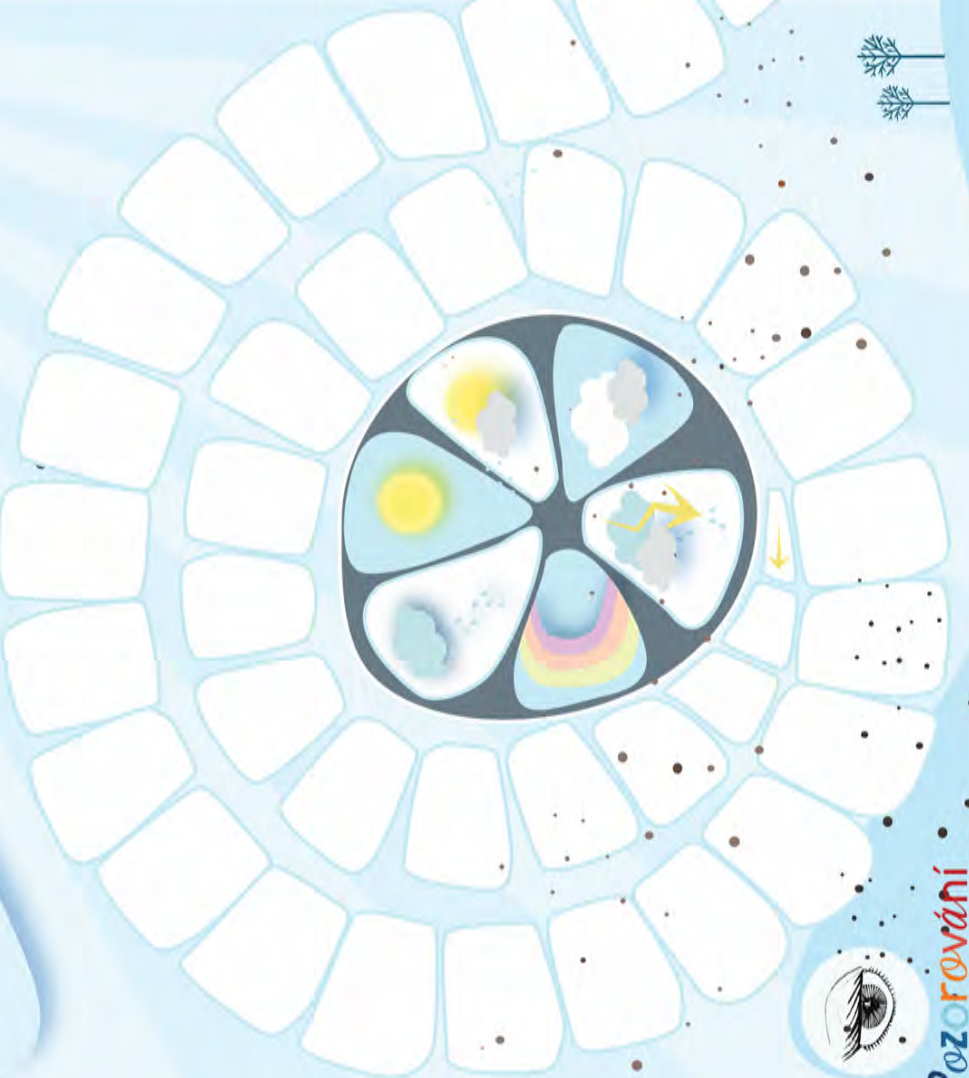
2

Voda se vyskytuje v následujících skupenstvích:

a	kapalném, plynném, pevném
b	kapalném, pevném
c	kapalném, plynném, rosolovitém

Srážkoměr

Už jste někdy čekali na déšť? Jistě, většinou si o prázdninách přejeme, aby nepršelo. Bez deště ale nerostou jahody ani houby, vysychají řeky, a pak na nich nemůžete jezdit na lodích. Nová voda v přírodě nevzniká, ale díky koloběhu vody čas od času spadne přímo z nebe. Pojďme společně sledovat, kolik vody nám letos o prázdninách naprší.

Pozorování

- Vyznač do kruhového kalendáře, kolik vody napršelo nebo vybarvi počasí podle skutečnosti. Srážkoměr si snadno vyrobíte. Stačí nádoba, pravítko k vyznačení stupnice a vhodné místo k pozorování.

3

Voda tvoří:

- a téměř 3/4 povrchu zemského
- b téměř 1/4 povrchu zemského
- c téměř 2/4 povrchu zemského

4

90 % světové sladké vody je:

- a v Antarktidě
- b v Asii
- c v Evropě

5

Množství vody na zemi je neměnné: a

- a stále se jen vypařuje
- b je v neustálém koloběhu
- c stále se vsakuje do země

6

Člověk může žít asi měsíc bez jídla, ale bez vody:

- a asi týden
- b 14 dní
- c neomezeně

7

Čemu říkáme „šedá voda“?

- a vodě obarvené na šedou
- b vodě ze šedé studánky
- c odpadní vodě z domácnosti

8

Při průměrné sprše se spotřebuje

- a asi 55 litrů vody
- b asi 75 litrů vody
- c asi 95 litrů vody

9

Lidské tělo obsahuje:

- a 50 % vody
- b 10 % vody
- c 65 % vody

Vodní test

Kolik vody Spotřebují?

Každý den spotřebujeme spoustu vody – myjeme nádobí, zaléváme květiny, vaříme, sprchujeme se, dáváme vodu domácím mazlíčkům. Co myslíte, kolik vody spotřebujete denně vy?

Zaneste svoji denní spotřebu vody do tabulky a vypočítejte i týdenní spotřebu.

	 75l 210l		 0.5l		
Pondělí	 				
Úterý	 				
Středa	 				
Čtvrtek	 				
Pátek	 				

Doplňte do prázdných políček spotřebu vody ve vaší domácnosti. U praček, myček a toalet je spotřeba velmi rozdílná, starší typy mívají často větší spotřebu. Přesné množství potřebné vody najdete v návodu na použití nebo na internetu.

11

Jak se nazývá plynné skupenství vody?

- a led
- b sněh
- c pára

12

Voda je dnes běžně dostupná.

- a ano
- b omezeně, pro každého páteho není
- c ne

13

Největší část vody na planetě je:

- a slaná
- b sladká
- c poměr je stejný

14

K čerstvé vodě stále nemá přístup:

- a více než 5 milionů lidí
- b více než 1 milion lidí
- c více než 1 miliarda lidí

10

V přírodě vzniká stále nová voda.

- a ano
- b ne
- c ne, jen mění svoji podobu a skupenství

Vodní test

15

Lidé v Africe a Asii musí při cestě za vodou ujít denně:

- a 6 km
- b 10 km
- c 5 km

KNEDLÍK

A LETNÍ TÁBOR část 1

NO NEKECEJ, JASNĚ, POČÍTEJ S NÁMI!

NOČKU, ZÍTRA JEDEME NA TÁBOR! ŽVEJKA HLEDÁ POSILU, HRUŠKA SI ZLOMILA NOHU.

DOBŘE, ŠÉFE!

JÁ BUDU INSTRUKTOR U VEVEREK A TY MÁŠ SLUŽBU V KUCHYNI.

TO BERU!

Nódraží

Tábor-níkem za 1 den

Táborový GURU

Morseovka a uzly

Vaření v kotlíku

... MANDLIČKA A VOŘÍŠEK K VEVERKÁM...

DOSTANETE STAN VEDLE MĚ!

JUPÍ!

JÉ!

NÁSTUP!!!

ROZDĚLÍME SE DO DRUŽSTEV!

KNEDLÍK

A LETNÍ TÁBOR část 2

